
Demens – fremtidig helsemessig utfordring

BOKOMTALER

I Norge er det i dag ca. 60 000 personer med demens. Antallet forventes å øke med 25 % de neste 25 år. Omsorgen koster samfunnet 14 milliarder årlig. Bare 14 % av landets 26 221 sykehjemsplasser er tilrettelagt for demente. Mens 70 % av beboerne lider av demens.

Dette er noen få nøkkeltall fra den omfattende undersøkelsen som forfatterne legger frem i denne boken. I tidsrommet april 1996 til februar 1997 laget de etter anbefaling fra Sosial- og helsedepartementet en omfattende spørreundersøkelse til alle landets kommuner om tilbud til aldersdemente med kartlegging av antall sykehjem, antall plasser, skjermede enheter, bokollektiver, omsorgsboliger og daghjems plasser. Samtlige av landets 435 kommuner er med i undersøkelsen. Kommuner som ikke svarte, ble kontaktet spesielt.

Tallene er presentert på en meget oversiktlig måte med tabeller og grafiske fremstillinger og gir en grundig informasjon om situasjonen i eldreomsorgen i årene 1996 og 1997. Siden forholdene er noe spesielle i de tre største byene Oslo, Bergen og Trondheim, er disse behandlet i et eget kapittel.

Ut fra den viten man har i dag, synes Alzheimer demens å utgjøre ca. 60 %, mens vaskulær demens omfatter de fleste øvrige. Forandring i befolkningens alderssammensetning vil føre til betydelig økning i aldersgruppene over 67 og 80 år. I perioden 1950 – 90 økte gruppen over 67 år med 128 %, gruppen over 80 år med 184 % og gruppen over 90 år med 280 %. Ved fremskrivning antar man at denne trenden vil fortsette.

I institusjonene er det i dag sterkt behov for skjermede enheter for å gi de demente et trygt og variert tilbud. En større differensiering ut fra funksjonsnivå vil gi bedre muligheter for tilrettelegging av omsorg, behandling og aktivitet. 70,3 % av landets kommuner har skjermede enheter. Kommuner med lavt innbyggertall har minst spesialtilbud. Skjermede enheter utgjør rundt 12 % av sykehjemsplassene. Erfaring tilsier at behovet er langt større. Men som anført: "Det tar tid å endre strukturer." Dertil kommer at slike enheter trenger betydelig høyere pleiefaktor. I dag satses det på bygging av omsorgsboliger tilrettelagt for aldersdemente, men bare 20 kommuner hadde slike da disse opplysninger ble samlet inn.

I de tre store byene er tilbudene dårligere enn i landet for øvrig. I Bergen er det en dekningsgrad på 4,14 % med spesielt tilrettede plasser for aldersdemente, mens tilsvarende på landsbasis er 10 %.

Boken har et oversiktlig og rikholdig litteraturregister og henter opplysninger fra samtlige av *Norges offentlige utredninger* som omhandler temaet. Stoffet er greit disponert og bør være uunnværlig for de mange som beskjeftiger seg med eldreomsorg. For å skape trygghet og sikre resepekt for denne gruppen, er det virkelig behov for nasjonal satsing.

Odd KarlJordheim

Landfalløya

Drammen

Publisert: 10. februar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

